

Zaaknummer : 00593532
Ons Kenmerk : 00593532-00016212
Datum : 11 oktober 2021

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 1 oktober 2020 hebben wij een aanvraag om geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft het renoveren van de woningen aan de Arie van Drielstraat 2 t/m 14 en 16 t/m 28, Pieter van Slingelandtstraat 18 t/m 34 en de Pieter van Boelenstraat 1 t/m 17 en 2 t/m 18 te Puttershoek en de aanwezigheid hierbij van de huismus, gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis. De ontheffing is aangevraagd namens Stichting HW Wonen. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw, het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 september 2021 tot en met 31 maart 2025.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Stichting HW Wonen;
- II. de voorschriften 1 tot en met 15 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag en de aanvullende documenten van 11 mei 2021, 22 september 2021 en 1 oktober 2021 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 31 maart 2025.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - a de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden;
 - b het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - c eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering uiterlijk één week van tevoren schriftelijk te melden;
 - d de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van flora en fauna.
- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteiten- en mitigatieplan Arie van Drielstraat e.o. te Puttershoek' van 11 september 2020 en de aanvullende stukken van 11 mei 2021, 22 september 2021 en 1 oktober 2021. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld, waarin in ieder geval het volgende dient te worden opgenomen:
 - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c de uit te voeren werkzaamheden;
 - d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g het bijhouden van een logboek van de ecologische begeleiding.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol en een logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen langs de elektronische weg, leesbaar worden getoond.
- 4 De details over de plaatsing, de types en het onderhoud van de voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Deze meldingen dienen te worden gedaan:
 - a voor tijdelijke voorzieningen: uiterlijk twee weken na het verzenden van deze ontheffing;
 - b voor permanente voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.
- 5 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting,

- 6 De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het rapport 'Activiteiten- en mitigatieplan Arie van Drielstraat e.o. te Puttershoek' van 11 september 2020 en de aanvullende stukken van 11 mei 2021, 22 september 2021 en 1 oktober 2021.
- 7 Indien een of meerdere in voorschrift 6 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 8 Tijdig, uiterlijk één maand, voordat de in voorschrift 7 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid- Holland Zuid te worden overgelegd.

Specifieke voorschriften

Huismus en gierzwaluw

- 9 Het ongeschikt maken van de huismus- en gierzwaluwnesten dient plaats te vinden wanneer het nest niet actief gebruikt wordt als broed- en/of slaappleaats en mag voor de huismus uitsluitend uitgevoerd worden door middel van het oplichten of verwijderen van dakpannen. Het ongeschikt maken dient uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van de huismus en gierzwaluw (van 1 maart t/m 30 september) en voor de huismus tevens buiten perioden van vorst (minimaal drie aaneengesloten dagen met overdag een temperatuur onder de nul) en is ter beoordeling aan de begeleidend deskundige (zie vs.5). Indien de nestplaats in gebruik is als broed- of slaappleaats dient te worden gewacht tot de huismus of de gierzwaluw de nestplaats uit eigen beweging heeft verlaten. Voorafgaand aan het ongeschikt maken dient hiertoe door de deskundige een inspectie uitgevoerd te worden om de aanwezigheid van de huismus en de gierzwaluw uit te sluiten. Hiervan dient verslag te worden gedaan in een ecologisch logboek (vs. 2).
- 10 Tenminste eenmaal per jaar, bijvoorbeeld tijdens de periodieke onderhoudscontrole van de woningen, dient gecontroleerd te worden of de aangebrachte permanente voorzieningen nog functioneel zijn. Indien blijkt dat de voorziening niet meer functioneel is, dient er voor gezorgd te worden dat deze weer functioneel is. Deze controle dient uitgevoerd te worden buiten de broedperiode van de huismus en de gierzwaluw (die loopt van 1 maart t/m 30 september).
- 11 De effectiviteit van de permanente voorzieningen dienen gedurende drie jaar te worden gemonitord, vanaf het moment dat de werkzaamheden zijn afgerond en vanaf het eerste broedseizoen dat de permanente voorzieningen functioneel zijn. Uit deze monitoring moet blijken of de gierzwaluw na de werkzaamheden aanwezig blijven en/of terugkeren in het plangebied en gebruik maken van de nestplaatsen die in de permanente situatie beschikbaar komen. Op de monitoring zijn de volgende randvoorwaarden van toepassing:
 - a De monitoring naar de gierzwaluw dient te worden uitgevoerd conform het Kennisdocument Gierzwaluw, middels drie veldbezoeken in de periode 15 mei t/m 15 juli;
 - b De resultaten van deze monitoring dienen jaarlijks vóór 1 februari van het opvolgend jaar te worden aangeleverd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1);
 - c Voorgenoemde resultaten dienen te worden opgeleverd in een korte rapportage, waarin in ieder geval dient te worden opgenomen: een heldere conclusie over de effectiviteit van de maatregelen en een voorstel voor verdere optimalisatie of extra maatregelen, mocht het verwachte resultaat uitblijven en aanwijsbaar zijn toe te schrijven aan de uitvoering van de betreffende maatregelen;

- d indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen er aanvullende voorschriften worden opgelegd.

Gewone dwergvleermuis

- 12 Het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaats dient te worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis die globaal loopt van 15 april tot en met 15 oktober onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Om vleermuizen redelijkerwijs de mogelijkheid te geven de verblijfplaats te verlaten voordat met de werkzaamheden wordt gestart, dienen voorzieningen zoals exclusion flaps gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen te worden ingezet. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 8 graden en een windkracht van minder dan 5 Bft) en deze dienen door de deskundige te worden opgenomen in het logboek. Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek te worden uitgevoerd met behulp van een batdetector om de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten.
- 13 Het is niet toegestaan de andere openingen en/of geschikte kieren en gaten, in de bebouwing met de verblijfplaatsen, dicht te maken met gebruikmaking van netten, perschuim of glaswol. Het dichtmaken van deze openingen, onder de voorwaarde dat deze in contact staan met het huidige paarverblijf waar de exclusion flap is geplaatst, mag gedaan worden met weringsborstels of rondschuim of exclusion flaps (gebruik volgens vs. 14).
- 14 Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn gedurende de periode waarvoor deze worden ingezet. De voorzieningen dienen minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd te worden op de functionaliteit en – indien nodig – dient de functionaliteit van de voorziening hersteld te worden. Bovendien moeten de tijdelijke vleermuiskasten zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden.
- 15 Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient te gebeuren onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Verwijdering mag pas plaatsvinden na inachtneming van de gewenningsperiode. De in acht te nemen gewenningsperiode is zes maanden voorafgaand aan de start van het paarseizoen, waarin zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen aanwezig en beschikbaar moeten zijn geweest. De tijdelijke kasten mogen pas verwijderd worden nadat door de deskundige is vastgesteld dat de kasten zijn verlaten.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 1 oktober 2020 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft het renoveren van de woningen aan de Arie van Drielstraat 2 t/m 14 en 16 t/m 28, Pieter van Slingelandtstraat 18 t/m 34 en de Pieter van Boelenstraat 1 t/m 17 en 2 t/m 18 te Puttershoek en de aanwezigheid hierbij van de huismus, gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis. De ontheffing is aangevraagd namens Stichting HW Wonen. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus en de gierzwaluw, het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 september 2021 tot en met 31 maart 2025.

Bij de aanvraag behoren de volgende stukken:

- Activiteiten- en mitigatieplan Arie van Drielstraat e.o. te Puttershoek, Blom Ecologie B.V., kenmerk: BE/2020/648, 11 september 2020;
- Huismus-, gierzwaluw- en vleermuisonderzoek aan de Arie van Drielstraat, Pieter van Slingelandtstraat en Pieter Boelenstraat te Puttershoek, Blom Ecologie B.V., kenmerk: BE/2019/123, 17 december 2019;
- Quickscan flora en fauna complexen Puttershoek, Zuid-Beijerland en Maasdam, Blom Ecologie, B.V., kenmerk: BE/2016/253, 21 augustus 2017.

Op 1 oktober 2021, 22 september 2021 en 11 mei 2021 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- Reactie: aanvullende informatie tijdelijke voorzieningen vleermuis en gierzwaluw, Arie van Drielstraat te Puttershoek (zaaknr: 00593532), Blom Ecologie B.V., 1 oktober 2021;
- Reactie: aanvullende informatie voorzieningen huismus, Arie van Drielstraat te Puttershoek (zaaknr: 00593532), Blom Ecologie B.V., 22 september 2021;
- Aanvullende informatie Arie van Drielstraat te Puttershoek(zaaknr: 00593532), Blom Ecologie B.V., kenmerk: BE/2020/648/n, 11 mei 2021.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 20 april 2021, 17 september 2021 en 1 oktober 2021 verzocht om aanvullende gegevens. Op 11 mei 2021, 22 september 2021 en 1 oktober 2021 zijn de gevraagde gegevens ontvangen.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, Wnb hebben wij op 15 oktober 2020 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De huismus en gierzwaluw zijn van nature in Nederland in het wild levende vogels en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb is het verboden om opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus en de gierzwaluw te vernielen, beschadigen of weg te nemen.

De gewone dwergvleermuis is van nature in Nederland een in het wild levend dier van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.3, vierde lid en artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, en artikel 3.8, vijfde lid, aanhef onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding respectievelijk er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Stichting HW Wonen is voornemens om de vijf woonblokken aan de Arie van Drielstraat 2 t/m 14 en 16 t/m 28, Pieter van Slingelandtstraat 18 t/m 34 en de Pieter van Boelenstraat 1 t/m 17 en 2 t/m 18 te Puttershoek te renoveren.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- Het isoleren van de woningen van buitenaf;
- Het vervangen van dakpannen en dakgoten;
- Het isoleren van gevels, waar nodig;
- Het gedeeltelijk vervangen van kozijnen;
- Het aanbrengen van mechanische ventilatie;
- Het oprichten van een bouwdepot/werkplaats;
- Het opbouwen en afbreken van steigers rondom de woningen;
- Het dagelijks verkeer en allerhande activiteiten van werknemers.

De uitvoering van de renovatiewerkzaamheden loopt globaal van oktober 2021 tot april 2022. De vijf woonblokken worden gefaseerd gerenoveerd. In verband met mogelijke uitloop van de werkzaamheden en de monitoringsplicht wordt een langere ontheffingperiode aangehouden, namelijk tot en met 31 maart 2025.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2019 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van de huismus, de gierzwaluw en vleermuizen binnen het plangebied. Het onderzoek naar de huismus en de gierzwaluw is uitgevoerd conform de Kennisdocumenten Huismus en Gierzwaluw (BIJ12, 2017). Het onderzoek naar de gewone dwergvleermuis is grotendeels uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (NGB, 2017). Een onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen is hier niet uitgevoerd. De woningen binnen het plangebied hebben geen flinke omvang, robuuste bouwstijl en de aanwezigheid van diepe spleetvormige ruimte ontbreekt. Tevens zijn de gevels te onstabiel om een temperatuurbufferende werking te kunnen hebben. Er zijn wel open stootvoegen, maar deze voldoen niet aan het massieve grote karakter wat benodigd is voor massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen. Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de huismus, de gierzwaluw en vleermuizen in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

Huisumus

De huismus is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn 17 nesten van de huismus aanwezig. Alle nesten bevinden zich onder de eerste rij dakpannen van de woningen. De nesten bevinden zich in de volgende woonblokken: vijf nesten in de Arie van Drielstraat 2 t/m 14, één nest in de Pieter van Slingelandtstraat 18 t/m 34, negen nesten in de Pieter van Boelenstraat 1 t/m 17 en twee nesten in de Pieter van Boelenstraat 2 t/m 18. Aan de Arie van Drielstraat 16 t/m 28 bevinden zich geen nesten. Met de geplande werkzaamheden gaan de nestplaatsen verloren en wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn 42 nesten van de gierzwaluw aanwezig. De nesten bevinden zich in de volgende woonblokken: acht nesten in de Arie van Drielstraat 2 t/m 14, zes nesten in de Arie van Drielstraat 16 t/m 28, vier nesten in de Pieter van Slingelandtstraat 18 t/m 34, acht nesten in de Pieter van Boelenstraat 1 t/m 17 en zestien nesten in de Pieter van Boelenstraat 2 t/m 18. Alle nesten zijn aangetroffen in de spleet tussen de gevel en dakgoot op de langsgevels van de woonblokken, behalve één nest aan de Pieter van Slingelandtstraat, deze is aangetroffen achter een kantpan. Met de geplande werkzaamheden gaan deze nestplaatsen verloren en wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied is een paarverblijfplaats van één individu aangetroffen. De paarverblijfplaats bevindt zich tussen de gevel en dakgoot op de noordelijke langsgevel van de Arie van Drielstraat 4. Van paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis mag er redelijkerwijs vanuit worden gegaan dat deze ook in gebruik zijn gedurende milde winters door één of enkele individuen. Met de geplande werkzaamheden gaan deze verblijfplaatsen verloren en worden individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het 'Activiteiten- en mitigatieplan Arie van Drielstraat e.o. te Puttershoek' van 11 september 2020 en de aanvullende informatie van 11 mei 2021, 22 september 2021 en 1 oktober 2021. Deze maatregelen zien onder andere op het ongeschikt maken van de bebouwing in de minst kwetsbare periode van de soorten en het treffen van compenserende en mitigerende

maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecooloog met kennis van de huismus, de gierzwaluwen de gewone dwergvleermuis.

Staat van instandhouding

Huisumus

Als gevolg van de renovatiewerkzaamheden gaan 17 nesten van de huismus verloren. De renovatie zal gefaseerd en buiten de kwetsbare vorst- en broedperiode voor de huismus plaats vinden. Gedurende de renovatie op de planlocatie zal woonblok 1 eerst gerenoveerd worden. Vervolgens zal elke twee weken één woonblok gerenoveerd worden. Daarmee zijn er binnen het plangebied altijd twee woonblokken toegankelijk voor huismussen (gerenoveerd of in de huidige staat aanwezig). Voor de huismussen is gedurende de winter van 2021/2022 binnen het plangebied globaal tussen 140 tot 200 meter dakvlak toegankelijk. Dit biedt daarmee geschikte verblijfplaatsen aan ongeveer 280 tot 400 paartjes huismussen. In de winter van 2020/2021 zijn, binnen 200 meter van de huidige verblijfplaatsen van de huismus, de daken aan de Oranjelaan Westzijde en Rembrandtstraat geschikt gemaakt voor de huismus. Daarnaast biedt de nabije omgeving een groot oppervlakte aan geschikt functioneel leefgebied voor de huismus in de vorm van wintergroene hagen, stof-en voedselplekken.

In de permanente situatie komen de daken van alle woningen in het plangebied weer beschikbaar voor de huismus. Vogelschroot wordt geplaatst ter hoogte van de derde panlat gezien vanaf de onderzijde van het dak, waardoor de huismussen terug kunnen naar de oorspronkelijke locaties onder de eerste drie rijen dakpannen. Gezien de planning zorgt het herstel van de originele nestlocaties ervoor dat de daken van woonblok 1 en 2 tijdens de koude periodes (januari-februari) weer beschikbaar zijn. Tijdens het broedseizoen van 2022 kunnen de huismussen weer terug naar de oorspronkelijke nestlocaties waardoor de huismussen in theorie niet hoeven te vertrekken naar een nestlocatie in een ander woonblok. Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden ter compensatie voor hetgeen dat verloren gaat.

In oktober worden de huidige nestplaatsen ongeschikt gemaakt, onder begeleiding van een deskundige (zie vs. 5), om te voorkomen dat er huismussen aanwezig zijn in de woningen ten tijde van de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden. De vijf woonblokken aan de Arie van Drielstraat 2 t/m 14 en 16 t/m/ 28, Pieter van Slingelandtstraat 18 t/m 34 en de Pieter van Boelenstraat 1 t/m 17 en 2 t/m 18 worden ongeschikt gemaakt door de dakpannen handmatig te verwijderen, zodat eventueel aanwezige huismussen de verblijfplaats uit zichzelf kunnen verlaten. Hierbij dienen de koude periodes (gedefinieerd als 3-5 dagen aanhoudende (nacht)vorst) te worden ontzien en bij mogelijke uitloop ook de broedperiode. Dit hebben wij geborgd in de voorschriften. Daarmee wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Huismus (BIJ12,2017).

De huismus komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en is in Puttershoek aanwezig. De huismus was een algemene broedvogel in dorpen en steden. Sinds 1975 zijn landelijke aantallen gehalveerd. De laatste jaren lijken de aantallen echter meer te fluctueren en lijkt de grootste afname voorbij. Huismussen maken voornamelijk gebruik van gebouwen, dakpannen en mussenkasten en houden zich voornamelijk op in deels groene en wat rommelige omgeving. Landelijk komt de soort in het gehele land voor. In Zuid-Holland zijn de aantallen betrekkelijk stabiel. In Puttershoek zijn grote aantallen woningen aanwezig met dakpannen die mogelijke nestplaatsen kunnen aanbieden. Daarnaast is er, ook in het plangebied, groen aanwezig wat kan dienen als essentieel functioneel leefgebied. Gedurende de werkzaamheden wordt het aanwezige groen rondom de woningen niet aangetast. De populatie huismussen in het plangebied betreft een duurzaam en op zichzelf staande levensvatbare populatie.

Door het gefaseerd renoveren, het grote aantal beschikbare alternatieve voorzieningen in de nabije omgeving en het feit dat in de permanente situatie de daken van de woningen weer beschikbaar komen voor de huismus, is voldoende geborgd dat de staat van instandhouding niet in het geding komt en de huismus in het plangebied en de omgeving aanwezig blijft.

Gierzwaluw

Als gevolg van de renovatiewerkzaamheden gaan 42 nesten van de gierzwaluw verloren. Omdat de renovatiewerkzaamheden in zijn geheel worden uitgevoerd op het moment dat de gierzwaluw niet in Nederland aanwezig is, hoeven de aanwezige nesten niet ongeschikt te worden gemaakt, voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden. Er worden geen individuen verwond of gedood.

In maart 2021 zijn nabij de planlocatie 94 duurzame permanente nestkasten van houtbeton van het type VivaraPro NK GZ 08 opgehangen aan de gevels en 78 inbouwstenen van het type VivaraPro IB GZ 05 ingebouwd in de gevels van woningen nabij het plangebied. Hierdoor is er sprake van een voldoende lange gewenningsperiode van een geheel broedseizoen. Gedurende de renovatiewerkzaamheden, buiten het broedseizoen van de gierzwaluw, worden tevens 15 houtbetonnen nestkasten van het type VivaraPro NK GZ 08 opgehangen aan de gevels en 50 inbouwstenen van het type VivaraPro IB GZ 01 ingebouwd in de gevels van de woningen op de planlocatie. Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden ter compensatie voor hetgeen dat verloren gaat. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017).

Tijdens de periodieke onderhoudscontrole van de woningen dienen de aangebrachte permanente voorzieningen meegenomen te worden en beoordeeld te worden op hun functionaliteit. Indien blijkt dat de voorziening niet meer functioneel is, dient er voor gezorgd te worden dat deze weer functioneel is. Dit hebben wij vastgelegd in de voorschriften.

De gierzwaluw komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en is in Puttershoek aanwezig. De gierzwaluw komt verspreid voor in heel Nederland en broedt vooral in woonwijken van meer dan vijftig jaar oud. Verspreid over de Hoeksche Waard zijn meerdere (sub-)populaties aanwezig. Omdat in het plangebied een hoog aantal nesten is aangetroffen, is er hier sprake van een duurzaam en op zichzelf staande levensvatbare populatie. Gezien de grote hoeveelheid nestplaatsen dat verloren gaat, achten wij het redelijk om op te nemen dat monitoring wordt opgelegd voor een periode van drie jaar, vanaf dat de werkzaamheden zijn afgerond, om te borgen of de gierzwaluw ook daadwerkelijk terug komt/aanwezig blijft in het plangebied, en de aanwezige populatie niet achteruit gaat. De voorwaarden voor de monitoring hebben wij in de voorschriften vastgelegd.

Door het treffen van de juiste voorzieningen, monitoring en het feit dat in de permanente situatie voldoende permanente inbouwstenen voor de gierzwaluw beschikbaar komen, is voldoende geborgd dat, ondanks de grote hoeveelheid nestplaatsen die verloren gaat, de staat van instandhouding niet in het geding komt en de gierzwaluw in het plangebied en de omgeving aanwezig blijft.

Gewone dwergvleermuis

Als gevolg van de renovatiewerkzaamheden gaat een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. In maart 2021 zijn vier tijdelijke vleermuiskasten van het type VivaraPro VK WS 07 opgehangen in nabijheid van de huidige verblijfplaats. De kasten bevinden zich aan de gevels van de woningen aan de Arie van Drielstraat 3 en 21 en Oranjelaan Westzijde 37 en 47. In de permanente situatie worden voor de paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vier inbouwstenen van het type VivaraPro IB VL 06 gerealiseerd in de gevels van de woningen aan de Arie van Drielstraat 2 en 8 en de Pieter Boelenstraat 6 en 18 in het plangebied. De kasten worden verspreid en op

meerdere oriëntaties ingebouwd met twee kasten per woonblok. Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden voor de gewone dwergvleermuis.

In de actieve periode van 15 april t/m 15 oktober wordt de paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis ongeschikt gemaakt om te voorkomen dat er vleermuizen aanwezig zijn in de woningen ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Dit wordt gedaan door het plaatsen van een exclusion flap in de opening tussen de gevel en dakgoot, waar het paarverblijf is aangetroffen. Ter voorkoming dat de vleermuizen op andere plekken in de gevel binnengaan, moeten ook deze openingen en spleten worden voorzien van exclusion flaps. Het is niet toegestaan de andere openingen en spleten in de bebouwing dicht te maken met netten, purschuim of glaswol, omdat hiermee niet gegarandeerd is dat het verwonden en doden van individuen wordt voorkomen. Dit hebben wij geborgd in de voorschriften. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017).

Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn gedurende de periode waarvoor deze worden ingezet. De voorzieningen dienen minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd te worden op de functionaliteit en, indien nodig, dient de functionaliteit van de voorziening hersteld te worden. Bovendien moeten de tijdelijke vleermuiskasten zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden. Dit hebben wij vastgelegd in de voorschriften.

Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient te gebeuren onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Verwijdering mag pas plaatsvinden na inachtneming van de gewenningsperiode. De in acht te nemen gewenningsperiode is zes maanden voorafgaand aan de start van het paarseizoen, waarin zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen aanwezig en beschikbaar moeten zijn geweest. De tijdelijke kasten mogen pas verwijderd worden nadat door de deskundige is vastgesteld dat de kasten zijn verlaten. Dit hebben wij geborgd in de voorschriften.

De gewone dwergvleermuis komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Puttershoek. Door de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van het effect is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis in de directe omgeving aanwezig blijft.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de renovatiewerkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de instandhouding van de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het ecologisch werkprotocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd voor de huismus en de gierzwaluw op grond van het belang van 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en voor de gewone dwergvleermuis op grond van het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

In het Energieakkoord is afgesproken dat de gebouwde omgeving in Nederland in 2050 energieneutraal is. Dat betekent dat er 4,5 miljoen huur- en koopwoningen, laagbouw en hoogbouw, rijtjeswoningen en vrijstaande huizen, energieneutraal gemaakt moeten worden. Het gaat om naoorlogse woningen uit de jaren 1950-1980. Alleen door vergaande verduurzaming van de bestaande woningvoorraad kan dit doel worden bereikt.

Slecht geïsoleerde woningen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot, doordat meer gestookt moet worden om een warm binnenklimaat te behouden. Het terugdringen van de CO₂-uitstoot is essentieel voor het beperken van klimaatverandering en dient daarmee een groot maatschappelijk belang, onder meer op het vlak van veiligheid, natuurbescherming, welzijn en welvaart. Het verminderen van fossiele emissies leidt bovendien tot een verbeterde luchtkwaliteit en heeft daarmee een positief effect op de volksgezondheid.

Aan de A. van Drielstraat, P. van Slingelandtstraat en P. Boelenstraat te Puttershoek bevinden zich een vijftal woonbokken met in totaal 24 woningen. De woningen zijn gebouwd in de jaren '50 van de vorige eeuw en hebben momenteel energielabel F of G. Daarmee voldoet de bebouwing niet meer aan de huidige eisen van deze tijd. Het hoofdoel van de werkzaamheden is grootschalig onderhoud, waarbij minimaal 4 labelstappen gemaakt gaan worden, zodat de woningen minimaal gaan voldoen aan label B.

De thermische kwaliteit van de woningen is slecht, aangezien voor woningen uit de bovengenoemde periode eisen met betrekking tot isolatie en ventilatie ontbraken. Op dit moment zijn er nog geen klachten van bewoners op de planlocatie. HW Wonen krijgt wel veel klachten binnen over woningen die ongeveer dezelfde leeftijd hebben of actueler zijn. Het is aannemelijk dat de woningen op de planlocatie binnen nu en een paar jaar, dezelfde klachten zullen opleveren voor de bewoners². Door het uitstellen van de renovatiewerkzaamheden zullen negatieve effecten ten aanzien van de volksgezondheid door toename van gezondheidsklachten toenemen. Om de luchtkwaliteit in de woning positief te beïnvloeden wordt een CO₂ gestuurde mechanische ventilatie(MV) toegepast. Tevens wordt tijdens het aanbrengen van de isolatie een brandrol aangebracht over de bouwmuur met het aangrenzende perceel, om het risico van brandoverslag op te heffen³. Het verwijderen en terugplaatsen van dakpannen is daarvoor noodzakelijk.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang van de 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang,' met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de huismus, de gierwaluw en de gewone dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden vanwege de lage isolatiewaarde van de woningen. Een alternatieve methode voor de isolatie- en renovatiewerkzaamheden waarbij het gewenste effect wordt behaald en de verblijfplaatsen van de huismus, de gierwaluw en de gewone dwergvleermuis behouden blijven en niet verstoord worden blijkt niet mogelijk. Daarnaast worden, bij uitvoering van alternatieve methoden zoals het isoleren van binnenuit, de beoogde energiedoelen niet behaald. Tevens leidt dit tot overlast van de bewoners en gaat woonoppervlakte verloren. Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de soort te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de huismus, de gierwaluw en de gewone dwergvleermuis en

² <https://www.rivm.nl/binnenmilieu/ventilatie>

³ https://www.bouwbesluitonline.nl/docs/wet/bb2012_nvt/artikelsgewijs/hfd2/afd2-10/par2-10-1/art2-84 en <https://www.bouwbrandwerend.nl/er-een-verschil-tussen-wbdbo-en-brandwerendheid/>

worden er maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Om de beoogde doelen van het project te kunnen behalen is er daarom geen andere bevredigende oplossing voorhanden.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus, de gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Hiervoor is de gemeente Hoeksche Waard bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid van de Wnb worden verleend.